

DEN NORSKE KIRKE
Ålesund kirkelige fellestråd

Nørvegata 41
6008 ÅLESUND
Tlf: 70165300
Faks: 70165309

FAD
Kirkeavdelingen
Pb. 8004 Dep
0030 OSLO

Ålesund 07.09.2010
Vår saksbehandler: atlesa
Vår ref.: 06/00202-415
Arkivkode: 008

Høringsuttale - endringer i gravferdsloven og kirkeloven

Ålesund kirkelige fellestråd har i møte 26. august 2010 enstemmig vedtatt følgende høringsuttale til de foreslåtte endringene i gravferdsloven og kirkeloven:

Ålesund kirkelige fellestråd stiller seg positivt til at gravferdsloven blir endret for å ivareta på en bedre måte behov som livssynsmessige og religiøse minoriteter har i forbindelse med gravferd.

Ålesund kirkelige fellestråd ønsker at det skal være anledning til å gjennomføre en kirkelig vigsel eller seremoni når et nytt gravsted tas i bruk.

Fellestrådet aksepterer at begrepet kirkegård blir tatt ut av lovverket, men ber om at begrepet gravsted blir vurdert som erstatning i stedet for gravlund.

Fellestrådet har ellers ingen innvendinger mot de konkrete endringsforslagene til gravferdsloven, men mener at kostnadmessige konsekvenser bør være bedre utredet, for eksempel når det gjelder forslaget om forlenget frist for gravlegging og kremasjon og når det gjelder særskilt tilrettelagte gravfelt for andre tros- og livssynssamfunn.

Fellestrådet tilrår at nåværende utforming av Kirkelovens § 38 3. ledd bokstav b, inntil videre blir videreført, og at habilitetsregler knyttet til kirkelige rådsorgan blir utredet nærmere.

Utover dette har fellestrådet ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i kirkeloven.

Vedlagt følger saksutredning med protokoll fra behandlingen i fellestrådet.

Vennlig hilsen

Atle Sandnes
Kirkeverge

Ålesund kirkelige fellesråd

Arkivsak 06/00202

Dato: 17.08.2010
Arkivsak-navn: Stat-kirke
Saksbehandler: atlesa
Dokumentnavn: Endringer i gravferdsloven og kirkeloven - høringsuttale.
Dokumentnummer: 06/00202-414
Løpenummer: 000244/10
Arkivkode: 008

KFR-SAK 029/10

ENDRINGER I GRAVFERDSLOVEN OG KIRKELOVEN - HØRINGSUTTALE.

Vedlegg:

Forslag om endringer i gravferdsloven og kirkeloven. Høringsnotat fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. Juni 2010.

For fullstendig gjeldende lovtekst henvises til Håndbok for menighetsråd og kirkelig fellesråd 2009-2011, evt. til internett: www.lovdata.no

Saksframstilling

Departementet har sendt til høring et forslag til endringer i gravferdsloven og kirkeloven. Høringsfristen er satt til 15. september 2010. Kirkelig fellesråd i hver kommune er blant høringsinstansene.

Formålet med endringene i gravferdsloven er i første rekke å ivareta behovene til religiøse og livssynsmessige minoriteter. Når det gjelder kirkeloven foreslås det endringer som følger av den nye organiseringa av prestetjenesten. I tillegg blir det bl.a. innført hjemmel for å innhente politiattest for tilsetting i kirkelige stillinger og for å utføre enkelte oppgaver som frivillig.

I begrunnelsen for endringene i gravferdsloven viser departementet til vurderinger og forslag i statkirke-utredningen 2006 (Gjønnes-utvalget) og til kirkeforliket og St.meld. nr. 17 (2007-2008). En gjennomgang av resultatet fra spørreundersøkelser og kartlegginger viser imidlertid at "det ikke er lovmessige hindringer som er den største utfordringen for å imøtekomme religiøst begrunnede ønsker ved gravferd" (høringsnotatet s. 10). Det er dermed ikke svært omfattende lovendringer som blir foreslått; - således er det fremdeles kirkelig fellesråd i den enkelte kommune som skal stå for drift og forvaltning av kirkegårdene.

Endringer i gravferdsloven.

De viktigste endringsforslagene blir kort referert og kommentert nedenfor.

Informasjon og kjennskap.

For å legge til rette for utveksling av kunnskap og kjennskap til gravferdsskikker og -ønsker, foreslår departementet at det minst en gang i året skal holdes et møte mellom den lokale gravferdsforvaltningen og de ulike tros- og livssynssamfunn. (§23, nytt tredje ledd). – Behovet vil være ulikt, men et slikt forum bør etter vår vurdering kunne være nyttig for å skape forståelse og til å utvikle gode kontaktrutiner.

Ny fanebestemmelse.

For å tydeliggjøre det sentrale hensynet til tros- og livssynsfrihet, foreslås en ny fanebestemmelse som tas inn i §1. Den lyder:

Gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn.

Særskilt tilrettelagte graver.

Det er behov for å sikre særskilt tilrettelagte graver for muslimer; dette gjelder særlig gravens orientering mot Mekka. Departementet finner det ikke formålstjenlig å kreve at det i hver kommune skal tilrettelegges særskilte graver for muslimer. Men dersom gravlegging må skje i en annen kommune der slike tilrettelagte graver finnes, pålegges kirkelig fellesråd i hjemkommunen å dekke kostnadene. I §6 foreslås derfor en ny bestemmelse tatt inn:

Ved gravlegging i grav som er særskilt tilrettelagt for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige (minoriteters) behov, dekkes kostnadene av kirkelig fellesråd i hjemkommunen når denne ikke selv har et slikt tilbud.

For Ålesunds vedkommende har behovet så langt vært lite. Men det kan være aktuelt som ledd i neste utbyggingsetappe på Hatlehol å tilrettelegge et mindre gravfelt for muslimer.

"Kirkegård" eller "gravlund"?

For å tydeliggjøre at de offentlige gravplassene ikke er forbeholdt medlemmer av Den norske kirke eller andre kirkesamfunn, foreslår departementet at ordet kirkegård i lovgivningen blir erstattet med *gravlund*. - Dette skal ikke være til hinder for at en konkret gravplass også i framtida kan ha ordet kirkegård/kyrkjegard i namnet, som t.d. *Borgund kyrkjegard*.

Svært mange gravplasser ligger i dag uten direkte tilknytning til en kirke. I Ålesund skjer nå bare om lag 25% av begravelser på en egentlig kirkegård (Borgund, Slotsvik eller Vestre); det store flertallet altså på gravplasser som ikke ligger til en kirke (Øvre og Nedre, Nørve og Hatlehol).

Ordet kirkegård har likevel en tusenårig tradisjon. Når det i lovgivingen skal erstattes med et nytt ord, bør det legges omtanke i valget av det nye. Ordet "lund" betegner et sted med en vegetasjon (trær av en viss størrelse) som ikke kan forutsettes i alle deler av landet. Ordet gravsted burde være mer allemnt dekkende. Når departementet ikke har valgt dette ordet, kan det være fordi "gravsted" i forskriften til gravferdsloven er gitt ei spesiell og avgrenset betydning. ("Kistegraver kan festes sammen som ett gravsted." - §16). Det bør likevel vurderes nærmere om dette er til hinder for at ordet også (eller primært) blir nyttet i lovverket som allmen betegnelse på kirkegård/gravlund. (Et eksempel: for ålesundere er "gravstedet" i daglig tale betegnelsen på Øvre og Nedre gravlund.)

Fra vigsling til seremoni.

Gravferdslovens §5 lyder i dag slik: "Den norske kirke og registrerte trossamfunn som er virksomme på stedet, skal gis anledning til å vigsle kirkegård eller deler av den.". Departementet foreslår endringer som i sterkere grad enn dagens lovtekst markerer likestilling mellom Den norske kirke og andre trossamfunn. Ordet vigsling blir erstattet med seremoni. Ny §5 vil etter forslaget lyde:

Tros- og livssynssamfunn som er virksomme på stedet skal gis anledning til å gjennomføre en seremoni når en ny gravlund tas i bruk. En slik høytidelighet må ikke utformes eller gjennomføres slik at den forhåner eller på en krenkende eller sårende måte viser ringeakt for de andre tros- eller livssynssamfunnene som gravlegger sine medlemmer på den samme gravlund.

Erstatninga av begrepet vigsling med "seremoni" er ikke uviktig. Som departementet påpeker, kan vigsling naturlig oppfattes som noe som blir gjort med et areal; dermed kan det også oppfattes slik at andre religioner/trossamfunn blir utelukket. En seremoni er derimot noe som foregår på et sted, i betydninga av ordet ligger det altså ikke at en gjør noe med selve stedet eller arealet.

Utvidet frist for gravferd og kremasjon.

Lovverket fastsetter i dag at gravferd og for kremasjon skal skje seinest 8 dager etter dødsfallet. Kirkegårdsforvaltninga kan forlenge fristen når det er "tungtveiende grunner" for det. Behov for å

utvide fristen framkommer relativt ofte, oftest fordi slektninger som ønsker å være til stede ved gravferden har utenlandsopphold eller av andre grunner har behov for utsetting, men også i forbindelse med høgtider som kan gjøre det vanskelig å avvikle alle aktuelle gravferder innen fristen.

På bakgrunn av at det de aller fleste steder nå er kjølerom til oppbevaring av kister fram til gravferd, foreslår departementet å *utvide fristene for gravferd og kremasjon til 14 dager etter dødsfallet*.

Forlenginga av fristen har altså svært lite å gjøre med hensynet til andre livssyn og religioner, den er mer ei praktisk tilpasning til vår tids reise-, fritids- og feriemønster.

I den grad endringa vil forlenge gjennomsnittlig tidsrom fra dødsfall til gravferd, vil den stille større krav til kjøleromskapasitet og altså kunne føre til merkostnader. For Ålesunds vedkommende vil dette behovet bli dekt ved at det nye krematoriet får betydelig større kjølerom enn vi rår over i dag.

Oppheving av kirkelige bestemmelser i gravferdsloven.

Som et ledd i allmengjøringa av gravferdsloven foreslår departementet å oppheve to bestemmelser som bare berører den norske kirke:

- Bestemmelsen i §20 som sier at det ved askespredning ikke kan kreves kirkelig medvirkning (verken ved gravferdshandlinga eller selve askespredninga) blir tatt ut. Departementet mener at dette i stedet bør reguleres gjennom det særskilte kirkelige lovverket.
- Bestemmelsen i §4 om at menighetsmøtet skal ha anledning til å uttale seg om oppføring av krematorium og anlegg eller nedleggelse av kirkegård, tas ut. Begrunnelsen er dels at utviklinga av det kirkelige demokratiet har redusert menighetsmøtets rolle, men også at kirkegårder og krematorier nå sjelden blir anlagt for det enkelte sokn.

Andre endringer i gravferdsloven.

Forslaget omfatter enkelte andre endringer i gravferdsloven, bl.a.:

- Rett til fri grav for dødfødt barn også om far hadde bopel i kommunen (§6). Denne retten er i dag knyttet bare til mors bostedkommune.
- Bestemmelsen i §10 første og andre ledd blir forkortet fra dagens lovtekst: "Den som har fylt 15 år, kan i skriftlig erklæring treffe bestemmelse om kremasjon. Erklæringen skal være underskrevet og datert. Dersom det ikke foreligger erklæring som nevnt i første ledd, kan kremasjon skje med mindre det er kjent at kremasjon var i strid med avdødes religiøse overbevisning eller ønsker for gravferden." , - til: "*Kremasjon kan skje med mindre det er kjent at det var i strid med avdødes ønske.*" Formålet er å normalisere kremasjon som gravferdsform. Det vil fremdeles være tillatt å kreve kremasjonsavgift, men departementet vil vurdere ei utredning av systemet for avgifter mv. ved gravferd.
- Ei forenkling av meldingsrutinene for dødsfall, som i realiteten er ei stadfesting av dagens praksis i de fleste kommuner.

Vi vurderer disse endringene som positive.

Endringer i kirkeloven.

De foreslåtte endringene i kirkeloven gjelder bl.a.:

Tilpasninger til ny organisering av prestatjenesten mv.

Dette er dels en følge av endringene av prestens tjenestedistrikt (fra prestegjeld til prosti). I tillegg foreslås ei ny formulering i §5 som gir departementet hjemmel for å endre bestemmelsene om kirkelig fellesråd i prostier hvor ikke alle sokn hører til samme kommune, - som et svært forsiktig skritt i retning av å åpne for reformer i den lokalkirkelige organiseringen. I §11 blir det gjort endringer som nedtoner betydningen av menighetsmøtet, grunnlagt med at soknets interesser skal ivaretas av de valgte organene sokneråd og kirkelig fellesråd (jfr. omtale av endringer i gravferdsloven).

Harmonisering med barneloven.

Bestemmelsen i §3 om barnets rett til å bli hørt i spørsmål om endring av kirkelig tilhørighet foreslås fjernet, fordi dette forholdet blir dekt av barnelovens generelle bestemmelser.

Justeringer som følger av endringer i gravferdsloven.

Begrepet kirkegård må tas ut og erstattes med gravlund (evt. gravsted?) der det forekommer i kirkeloven.

Anledning til å kreve politiattest.

Fra bl.a. KA har det lenge vært arbeidet for at kirken skal få anledning til å kreve politiattest for personer som skal ha kontakt med mindreårige som ansatt eller frivillig medarbeider. Dette blir nå imøtekommet ved at kirkelovens § 29 får et nytt andre ledd:

Det kan utstedes barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39 til bruk for lovbestemte organer i Den norske kirke for person som lønnet eller ulønnet skal ansettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha ansvar for eller være i kontakt med mindreårige.

Det er den som skal ansettes eller engasjeres som selv må innhente og legge fram attest. Det er vedkommende organ (menighetsråd eller kirkelig fellesråd) som må bestemme for hvilke stillinger eller oppgaver det skal kreves attest.

Kirkebokføring.

§37 får et tillegg som legger til rette for overgang til elektronisk registrering av kirkelige handlinger.

Klageadgang for vedtak etter offentlighetsloven.

Departementet vil gjøre bispedpømmerrådet til klageorgan for vedtak etter offentlighetsloven (for eksempel om avslag på anmodning om innsyn) fattet av menighetsråd eller kirkelig fellesråd. I praksis vil dette i første rekke gjelde tilsettings og utnevningssaker. I dag finnes ingen lovbestemmelse om at vedtak om innsyn i slike saker kan påklages.

Forslag til vedtak

Ålesund kirkelige fellesråd stiller seg positivt til at gravferdsloven blir endret for å ivareta på en bedre måte behov som livssynsmessige og religiøse minoriteter har i forbindelse med gravferd.

Fellesrådet aksepterer at begrepet kirkegård blir tatt ut av lovverket, men foreslår at det blir erstattet med *gravsted*, som er mer allment anvendelig enn "gravlund" som departementet foreslår.

Fellesrådet har ellers ingen innvendinger mot de konkrete endringsforslagene til gravferdsloven, men mener at kostnadmessige konsekvenser bør være bedre utredet, for eksempel av forslaget om forlenget frist for gravlegging og kremasjon.

Fellesrådet har ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i kirkeloven.

Ålesund, 18.08.2010.

Atle Sandnes
Kirkeverge

Møtebehandling

Forslag til vedtak

Ålesund kirkelige fellesråd stiller seg positivt til at gravferdsloven blir endret for å ivareta på en bedre måte behov som livssynsmessige og religiøse minoriteter har i forbindelse med gravferd.

Fellesrådet aksepterer at begrepet kirkegård blir tatt ut av lovverket, men foreslår at det blir erstattet med *gravsted*, som er mer allment anvendelig enn "gravlund" som departementet foreslår.

Fellesrådet har ellers ingen innvendinger mot de konkrete endringsforslagene til gravferdsloven, men mener at kostnadmessige konsekvenser bør være bedre utredet, for eksempel av forslaget om forlenget frist for gravlegging og kremasjon.

Fellesrådet har ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i kirkeloven.

Fellesforslag i møtet

Ålesund kirkelige fellesråd stiller seg positivt til at gravferdsloven blir endret for å ivareta på en bedre måte behov som livssynsmessige og religiøse minoriteter har i forbindelse med gravferd.

Ålesund kirkelige fellesråd ønsker at det skal være anledning til å gjennomføre en kirkelig vigsel eller seremoni når et nytt gravsted tas i bruk.

Fellesrådet aksepterer at begrepet kirkegård blir tatt ut av lovverket, men ber om at begrepet gravsted blir vurdert som erstatning i stedet for gravlund.

Fellesrådet har ellers ingen innvendinger mot de konkrete endringsforslagene til gravferdsloven, men mener at kostnadmessige konsekvenser bør være bedre utredet, for eksempel når det gjelder forslaget om forlenget frist for gravlegging og kremasjon og når det gjelder særskilt tilrettelagte gravfelt for andre tros- og livssynssamfunn.

Fellesrådet tilrår at nåværende utforming av Kirkelovens § 38 3. ledd bokstav b, inntil videre blir videreført, og at habilitetsregler knyttet til kirkelige rådsorgan blir utredet nærmere.

Utover dette har fellesrådet ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i kirkeloven.

Avstemning

Fellesforslaget ble vedtatt med 5 mot 0 stemmer.

Vedtak:

Ålesund kirkelige fellesråd stiller seg positivt til at gravferdsloven blir endret for å ivareta på en bedre måte behov som livssynsmessige og religiøse minoriteter har i forbindelse med gravferd.

Ålesund kirkelige fellesråd ønsker at det skal være anledning til å gjennomføre en kirkelig vigsel eller seremoni når et nytt gravsted tas i bruk.

Fellesrådet aksepterer at begrepet kirkegård blir tatt ut av lovverket, men ber om at begrepet gravsted blir vurdert som erstatning i stedet for gravlund.

Fellesrådet har ellers ingen innvendinger mot de konkrete endringsforslagene til gravferdsloven, men mener at kostnadmessige konsekvenser bør være bedre utredet, for eksempel når det

gjelder forslaget om forlengt frist for gravlegging og kremasjon og når det gjelder særskilt tilrettelagte gravfelt for andre tros- og livssynssamfunn.

Fellesrådet tilrår at nåværende utforming av Kirkelovens § 38 3. ledd bokstav b, inntil videre blir videreført, og at habilitetsregler knyttet til kirkelige rådsorgan blir utredet nærmere. Utover dette har fellesrådet ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i kirkeloven.